

CZWARTE SPRAWOZDANIE

DYREKCYI

C. K. WYŻSZEJ SZKOŁY REALNEJ

W KRAKOWIE

1537/IV/6
za rok szkolny 1879.

KRAKÓW.

Nakładem funduszu szkolnego.

W drukarni Wł. L. Anczyca i Sp.

1879.

TREŚĆ:

- I. Kilka słów o nauczaniu geografii i statystyki monarchii austriacko-węgierskiej. Napisał dr. Franciszek Bylicki.
- II. Kronika i statystyka zakładu, przez Dyrektora.

400138

" / H. 1879

Gany Kasob
Grogos skohne

Kilka słów

o nauczaniu geografii i statystyki monarchii austriacko-węgierskiej

napisał

Dr. Franciszek Bylicki.

Geografia i statystyka monarchii austriacko-węgierskiej jest przedmiotem nauki we wszystkich szkołach średnich, a program nauki przeznaczona dla niej tyle czasu, że nauczyciel jest w stanie podać uczniowi nietylko ważniejsze wiadomości z geografii fizycznej i politycznej, ale nawet zaznajomić go z wieloma faktami dotyczącymi handlu i przemysłu.

Celem niniejszej rozprawki nie jest wcale rozwinięcie systemu w nauczaniu powyższego przedmiotu, ale jedynie podzielenie się kilkoma uwagami nad sposobem urozmaicenia i ułatwienia uczniowi tej nauki.

Najlepszym niezaprzeczeniem środkiem do ułatwienia i urozmaicenia nauki geografii jest rysunek na tablicy. Rysowanie jednak musi być ujęte bezwarunkowo w pewną metodę, a rysunek powinien o ile możliwości odznaczać się precyzją. Błędnym jest bowiem zdanie, jakoby szkic rzucony z pamięci przez nauczyciela na tablicy, mógł ucznia pouczyć. Wyobrażenie dać mu może, ale błędne, które na długi czas uczepli się jego pamięci. To też szkicowanie pasm gór lub biegu rzek jest bezwątpienia szkodliwym, gdyż uczeń ufny w nieomyślność

nauczyciela, nie zada sobie wcale trudu, aby to samo sprawdzić i sprostować przez porównanie z mapą, i będzie przekonany, że rysunek, jaki mu podano, jest najdokładniejszym. Pytanie więc, jakim sposobem może nauczyciel wydoskonalić rysunek na tablicy?

Rozróżnić tu przedewszystkiem potrzeba topografię, a następnie góry i rzeki. Jeżeli chodzi tylko o topografię, to największa nawet precyzja nie przedstawia trudności, byleby przestrzeń objęta rysunkiem nie była tak wielką, iżby wymagała krzywych linii południkowych i równoleżnikowych. Uczniowie bowiem, którym porucza się kolejno wyznaczenie tych linii na tablicy, nie będą mieli ani czasu, ani zručności, by dokładnie oznaczyć wypukłość tychże. Dlatego to wypadnie rysunek Ameryki, Azji, Afryki i Europy nietylko bardzo niedokładnie, ale zajmie zbyt wiele czasu; zbytecznym jest zresztą wobec nowszych map, większych nieraz, aniżeli cała tablica. Do rysunku więc na tablicy nadają się przeważnie kraje Europy z osobna wzięte, nie wyłączając nawet Rosyi.

Najpierwsza jednak trudność spoczywa w praktycznym zastosowaniu południków i równoleżników, a mianowicie: w jakim odstępnie liczebnym należy używać tych linii, a następnie jakim sposobem oznaczyć na tablicy dokładnie zboczenie ich, lub lekkie wygięcie. Zdawałoby się na pozór, że pierwsza część tej trudności łatwo bardzo da się usunąć. Przy rysowaniu bowiem małych krajów można oznaczać każdy południk i równoleżnik, a nawet dla większej dokładności każdą linię = 30', przy większych przestrzeniach oznaczać co drugi, a przy jeszcze większych co piąty południk i równoleżnik. Ta różnorodność jednak w oznaczaniu bałamuci ucznia, a następnie męczy jego uwagę tak dalece, że w końcu przestaje się tém zajmować i nie zważa na linie, które przecież najlepsze wyobrażenie dają mu o wielkości przestrzeni. Dla usunięcia więc tej trudności należy przyjąć pewną miarę; naprzykład co drugi południk i równoleżnik. Prócz Szwajcaryi, Belgii i Hollandyi da się ten sposób zastosować do wszystkich krajów europejskich, tam jednak, gdzie przestrzeń kraju jest stosunkowo do takiego odstępu linii za małą, najlepiej jest podzielić mapkę

na cztery kwadraty, a w stósunku odpowiednim przenieść te same kwadraty na tablicę, potem dopiero pociągnąć południki i równoleżniki, zaznaczając je mocniej, lub też kropkując lekko kwadraty, które po ukończonym rysunku można z łatwością wymazać.

Rozumie się, że wyznaczanie tych linii nie powinno odbywać się w czasie lekcji, gdyż w takim razie traciłby nauczyciel najmniej ćwierć godziny na przygotowanie tablicy do rysunku. Najlepiej jest wyznaczać na każdą lekcję po dwóch uczniów, którzy po dokładnej instrukcji ze strony nauczyciela mają obowiązek przygotowania tablicy przed lekcją. Obowiązek taki nie jest ciężkim, jak skoro uczniowie mają kolejno go wypełniać, a ma tę dobrą stronę, że interesuje zarówno wszystkich, gdyż wywołuje pewną rywalizację, uwagi lub krytykę nad dokładnością przygotowanego podziału.

Dla oznaczenia dokładnego wypukłości równoleżników najlepiej jest używać stalowego pręta nieco dłuższego od tablicy — następnie połączyć punkta równoleżników liniami prostymi, a odmierzywszy na mapce stósunek zboczenia, przenieść go odpowiednio na tablicę i pociągnąć linię po wygiętym pręcie. Do tego potrzebnym jest oczywiście jeszcze trzeci uczeń, ale ostateczne wyznaczenie linii po zgiętym pręcie jest tak łatwem i tak idzie szybko, że może być dokonaniem nawet w czasie lekcji.

Na tablicy w ten sposób przygotowanej można więc rozpocząć rysunek dokładny; w początku będzie on oczywiście trochę nieudolnym, ale przy wzrastającej wprawie ze strony nauczyciela stanie się coraz to jaśniejszym i bardziej zajmującym.

O ile oznaczanie miejscowości lub rysunek granic jest rzeczą niezmiernie łatwą, o tyle trudnem jest jasne i zrozumiałe narysowanie pasm gór, ich rozgałęziania się stoków i t. p. To też należy w tym względzie szczególnie przyjąć pewną metodę i trzymać się jej ściśle. Mówiąc o pasmie gór, potrzeba przedewszystkiem zaznaczyć na tablicy o ile możności dokładnie jego kontur. Oznaczywszy na swojej mapce kontur kolorowym ołówkiem, rysuje go nauczyciel na tablicy. Wytłóma-

czywszy otrzymaną figurę, przechodzi do podziału gór, i tu spoczywa największa trudność, gdyż należy wytłómaczyć uczniowi, dlaczego tak, a nie inaczej podzielono te góry, a następnie wskazać te naturalne granice, dzielące pasmo gór na grupy i pojedyncze pasemka i t. p. Granicami temi są tu oczywiście rzeki płynące głębokimi dolinami, które jak bruzdy oddzielają góry i są właściwą przyczyną geograficznego podziału. To też chcąc jasno i zrozumiale wytłómaczyć taki podział, należy rozpocząć przedewszystkiem rysunek od rzek, które odgraniczają grupy gór, a nie od gór. Zaznaczając rzeki koniecznie tylko do wykładu potrzebne, i nie wchodząc tymczasem w żadne szczegóły hydrograficzne, otrzymuje się rysunek czysty, niezamazany i przy wprawie rysującego dokładny. W przestrzenie zawarte pomiędzy temi rzekami wstawia się następnie nazwy odpowiednich części gór, i zaznacza się osobnym znakiem, np. dwoma podłużnemi kreskami te tylko przesmyki, wąwozy lub szczyty, które są rzeczywiście łącznikiem między jedną i drugą częścią gór, wolną oczywiście od rzeki lub znaczniejszego działowego potoku.

Rysunek taki, do którego jako uzupełnienie dodajmy jeszcze ważniejsze szczyty oznaczone małymi krzyżykami, będzie dla jasnego przedstawienia rozmaitych części gór zupełnie wystarczającym, i ułatwi niezawodnie uczniowi zorientowanie się na najbardziej zacieniowanej nawet mapie. Chodzi tylko, aby uczeń chciał rzeczywiście porównywać rysunek szkolny z mapą. Do tego można go jednak zachęcić przez używanie mapy ściennej w szkole, na której to samo pokazuje i wyszczególnia się bezpośrednio po wykładzie.

Niektórzy nauczyciele nie poprzestają na wykazaniu podziału gór, ale rysują je na tablicy. Sposób taki byłby bardzo dobrym, gdyby rysunek mógł tak szybko w czasie lekcji postępować, iżby nie odrywał rysującego na czas dłuższy od wykładu, i gdyby tak szybki rysunek mógł być dokładnym. Jedno i drugie jest jednak w wielu razach niemożliwem lub też bardzo trudnem. Chcąc bowiem wśród zaznaczonych rzek, umieścić rysunek gór, należy je wycieniować, gdyż w przeciwnym razie powstałyby linie, które uniemożliwiłyby uczniowi

rozróżnienie rzek. Samo wycieniowanie zapomocą krędy jest bardzo łatwem, gdyż należy tylko obrócić ją na płask, ale i tak mógłby tylko wtedy rysunek szybko postępować, gdyby nauczyciel tyle miał wprawy, żeby był w stanie zrobić go dokładnie prawie z pamięci.

Naukę geografii za pomocą rysunku na tablicy można oczywiście z najlepszym skutkiem wtedy tylko prowadzić, jeżeli przez dłuższy czas pozostają też same oddalenia południków i równoleżników, i te same mniej więcej przestrzenie. Korzyści te przedstawia nauka geografii monarchii austriacko-węgierskiej, która prowadzi się przez rok cały.

Można więc raz na zawsze przygotować tablicę przez dokładne oznaczenie południków i równoleżników i przez pociągnięcie ich trwałym czerwonym lakierem. Podstawa więc do rysunku może być tym sposobem bardzo dokładna, a zysk na czasie w ciągu roku bardzo znacznym.

Jednym z największych błędów w nauce geografii i statystyki monarchii austriacko-węgierskiej jest traktowanie każdej prowincyi z osobna pod względem oro-, hydro- i etnograficznym. Wprawdzie i książki szkolne zachowują ten niewygodny podział, że traktują szczegółowo oro-, hydro- i etnografię dopiero przy opisie każdej prowincyi z osobna, ale nauczyciel może śmiało ominąć taki błędny system i dążyć szczególnie przy pomocy rysunku do przedstawienia o ile można całości. Jeżeli nauczyciel trzymający się ściśle np. geografii Kluna, przejdzie z uczniem ogólnikowo tylko oro-, hydro- i etnografię, a bliższe szczegóły i to najciekawsze podawać będzie przy każdej prowincyi z osobna, to może być pewnym, że uczeń zapomni już wszystko, co miało być dla niego podstawą, i że nie będzie w stanie ani też trudu sobie nie zada, by z tej składanój łamigłównki utworzyć jaką taką całość. Jeżeli zaś nauczyciel będzie chciał do każdej prowincyi z osobna przyczepiać sąsiednie, to narazi się na niepotrzebne powtarzanie jednego i tego samego, i nie osiągnie celu, chyba wówczas, gdyby przy każdej prowincyi chciał objąć i rysunkiem i powtarzaniem jakąś względną całość, coby go naraziło na wielką stratę czasu.

Opisywanie zresztą każdej prowincyi z osobna mija się najzupełniej z celem pedagogicznym, gdyż nie dąży do zaznajomienia ucznia z geografią państwa, którego ma się stać obywatelem, ale z geografiami prowincyj, z których wiele z osobna wziętych mało go interesuje. Uczeń więc powinien o ile możności jak najdłużej mieć przed oczyma całość, a nauczyciel powinien starać się, by jęj nie rozrywać.

Sposobności do tego jest bardzo wiele. Już sam kontur z najdokładniejszém oznaczeniem tak naturalnych jak i sztucznych granic, narysowany na tablicy, przedstawia uczniowi jasny i zrozumiały szkielec, którego na żadnej mapie z równą łatwością nie wyczyta. Kontur taki powinien być również raz na zawsze pociągnięty czerwonym lakierem, tak jednak, iżby granice sztuczne zaznaczone były kropkami, a naturalne linią ciągłą.

Następuje w dalszym ciągu zaznaczenie krędą granic i konturów prowincyi o ile można najdokładniej. Uczeń patrząc na powstające w ten sposób części składowe monarchii, zatrzymuje z łatwością w pamięci ich kształty i jest w stanie poznać je na najbardziej zacięniowanych nawet mapach.

Oro-, hydro-, etnografia, klimat, oświata, stósunki wyznaniowe, komunikacye lądowe i wodne, wymagają już same przez się traktowania w całości, a nie w każdym kraju z osobna. Nie ma zresztą potrzeby dodawać tu, że nauczyciel ma obszerne pole do zaznajomienia ucznia z najgłówniejszymi faktami dotyczącymi handlu i przemysłu. Ten ostatni jednak dział, a w końcu sama topografia ważniejszych miejscowości przedstawia również wielkie trudności, szczególnie pod względem dobrego podziału przedmiotu.

Często zadaje się sobie pytanie, dlaczego uczeń pomimo usilnych starań ze strony nauczyciela, nie wynosi ze szkoły potrzebnych i gruntownych wiadomości z całorocznej nauki statystyki monarchii austr.-węg. Na to jest jedyna odpowiedź, że młodzież dowiaduje się wielu ciekawych i potrzebnych faktów, ale ustawionych bez porządku na chybił trafił wedle miejscowości zasługujących pod tym lub owym względem na wzmiankę. I tak weźmy naprzykład opisanie stolic i znaczenie ich dla

handlu i przemysłu. Nauczyciel opowiada z osobna o każdój stolicy, że znajdują się w niej fabryki skór, żelaza, tu i ówdzie cygar, browary, młyny parowe i wodne, w dalszym ciągu handel zbożem, bydłem, winem i rozlicznymi płodami. A w którejże stolicy nie ma tego? Uczeń przyzwyczajony do słuchania mniej więcej jednego i tego samego, straci z oczów te istotne fakta, którymi odznaczają się niektóre większe miasta, pod względem handlu lub przemysłu.

Zamiast więc powtarzania jednego i tego samego o każdym większym mieście z osobna, lepiej będzie ująć wspólne cechy w jedną całość; przedstawić uczniowi znaczenie stolic, jako rezerwoarów dla surowych płodów, lub wielkich magazynów dla płodów przerobionych, a uwydatniać z osobna takie tylko fakta, które miastom tym nadają wybitniejsze cechy lub znaczniejsze stanowisko w handlu i przemyśle.

I tak np. dosyć jest powiedzieć uczniowi, że w Galicyi większa część ludności nosi rękawiczki sprowadzane z Pragi, dosyć jest nadmienić, że browary galicyjskie fabrykują piwo z chmielu sprowadzanego z Czech za pośrednictwem firm pragskich, lub że większa część porcelany w Galicyi pochodzi z magazynów pragskich, ażeby uczeń nabrał wyobrażenia, że handel rękawiczkami, chmielem i porcelaną w Pradze, większym jest niż w Lincu, Lublanie, a nawet w Wiedniu i t. p. Dosyć jest uwydatnić handel kolonialny w Tryeście, ażeby dać do zrozumienia, że ani Berno, ani Kraków, Lwów i t. p. nie odznaczają się w tym kierunku. Dosyć jest powiedzieć o najsłynniejszym handlu fajek w Debreczynie, które sprzedają na korce, ażeby nacechować istotnie to miasto. Uczeń zaś nie będzie wątpił, aby w większym mieście nie było młynów, lub nie odbywał się handel zbożem, bydłem, skórą i t. p. Uwydatnienie zaś ważnych szlaków i miejscowości handlowych pozostawi w pamięci ucznia ślad, wedle którego będzie mógł sam zorientować się i wyszczególnić najważniejsze fakta.

Jeżeli przy opisie ważniejszych miast powstać może zamieszanie w wiadomościach podawanych przez nauczyciela, to nierównie większe powstanie przy opisie drobnych miejscowo-

ści jakiegoś kraju, jeżeli nauczyciel nie uporządkuje ich należycie, i nie pominie wielu z nich.

Wyobraźmy sobie, że pilny uczeń przygotowuje się na lekcję z książki Kluna, i spotyka się z następującymi faktami: *A)* uprawa wina, *B)* wyższa szkoła realna, *C)* piękna biblioteka, *D)* fabryki garnków, *E)* miejsce urodzenia takiego a takiego sławnego człowieka, *F)* bitwa w tym a w tym roku, *G)* uprawa tytoniu i t. p. i t. p. Czyż podobna, aby uczeń po najlepszym wyuczeniu się zachował te wiadomości na czas dłuższy? Co gorsze, że wiele błących wiadomości zagłuszy ważniejsze tak dalece, że pomimo największej sumienności w uczeniu się, nie zdoła nabyć uczeń istotnego wyobrażenia o kraju, którego miejscowości dobrze się wyuczył. Ażeby uniknąć podobnych rezultatów, należy tak uporządkować przedmiot, aby książka szkolna, zawierająca mnóstwo wiadomości, była istotnie użyteczną, i nie przeszkadzała objęciu i zrozumieniu całości. Dlatego to wypada, sędzę, zacząć od wiadomości mniej ważnych, lub trudniejszych do zapamiętania, a w dalszym ciągu przechodzić do coraz to ważniejszych i bardziej zajmujących.

Pomijam tu już takie drobnostki, jak wymienianie miejscowości, posiadających tę lub ową szkołę, młyn wodny lub parowy, miodosytnię, drobny handel drzewem i t. p., gdyż to wszystko stanowiłoby nieużyteczny tylko balast dla pamięci ucznia, ale zastanowię się nad główniejszymi faktami. Uprawa roli i wszelki przemysł stojący z nią w stósunku, nie budzi w uczniu tyle zajęcia, jak np. słynne kopalnie i wody mineralne. Wszyscy zresztą zwiedzają chętniej kopalnie jakiegokolwiek, aniżeli najwzorowiej prowadzone gospodarstwo. Pierwsze bowiem zajmują oko największego nawet profana, drugie obchodzą tylko tych, którzy znają się na tém. To też uczeń nie przyswoi sobie nigdy na czas dłuższy wiadomości rolniczych, jeżeli takowe podawane mu będą w sposób luźny i przypadkowy. Należy więc przedewszystkiem opisać okolice słynące ze znakomitej uprawy roli. Arcyksięstwo Austrii poniżej Anizy np., od którego rozpoczyna się, słynie z uprawy roli szczególnie w okolicach Wiednia i po prawym brzegu Mo-

rawy, słynną jest uprawa owoców w południowym Tyrolu, chów bydła w północnym, stawy rybne w południowych Czechach, i wiele innych okolic, o których wzmianka lub opis dokładny może być bardzo zajmującym i utkwieć w pamięci ucznia.

W dalszym ciągu następuje przemysł rolniczy, niezmiernie w statystyce ważny i zawierający wiele ciekawych dla ucznia szczegółów. Chcąc jednakowoż rzeczywiste rezultaty z tej nauki osiągnąć, należy przemilczeć o drobnym przemyśle, mającym lokalne tylko znaczenie, a zwrócić całą uwagę na najwybitniejsze fakta. I tak np. zamiast wymieniania wielu miejscowości, w których zajmują się uprawą lnu, buraków i wyrobami z drzewa, daleko lepiej będzie wymienić najsłynniejsze tylko fabryki płócien, cukrownie i wyroby drewniane, a pominąć podrzędniejsze ogólną uwagę. Wiadomości ucznia nie będą tym sposobem bardzo obfitemi w fakta, ale odznaczać się za to będą precyzją i pewnością.

Kopalnie i źródła mineralne przedstawiają niezaprzeczenie najwięcej interesu, a nauka mineralogii, geologii, a nawet chemii przygotowuje już w części ucznia do tego, a przynajmniej zaostrza jego ciekawość. Najlepszym, sędzę, sposobem do ułatwienia w zapamiętaniu tych rozlicznych faktów jest używanie znaków czyli klucza, którego ułożenie zależy oczywiście od samego nauczyciela. W porozumieniu z uczniami może nauczyciel uprościć o ile możliwości te znaki, a uczeń takiej nabyć wprawy, że tłómaczenie ich stanie się po paru lekcjach zupełnie zbytecznym. Najlepszym, sędzę, środkiem do dopięcia tego, jest używanie jednego znaku dla jakiegoś kruszcu, bez względu czy to kopalnia, fabryka, lub handel tylko. Jeżeli przyjmujemy np. dwa skrzyżowane młotki jako znak przedstawiający żelazo, to używać będziemy znaku tego dla oznaczenia kopalni, dla fabryki zaś żelaza podkreślamy powyższy znak, dla słynnych giserni ujmiemy znak cały w półkole i t. p. i t. p. Zawsze więc pozostanie ten sam znak niezmieniony, a małe dodatki oznaczają będą te rozliczne formy, jakie surowemu materiałowi nadaje ręka ludzka. Po jakimś czasie nabywa oczywiście tak nauczyciel jak i uczeń wielkiej

wprawy w poznawaniu tych znaków, a mapa, która w skutek tego powstaje, sama się tłumaczy i poucza.

Na zakończenie dodam tu, że należy również, aby uczeń zajęty był rysunkiem w czasie lekcyi, gdyż tym tylko sposobem zmuszony będzie do zwracania pilnej uwagi. Rysunek jednak taki na kajecie powinien być jak najprostszym, bez żadnego cieniowania, nie krédką, ale prostym ołówkiem, gdyż w przeciwnym razie stałaby się lekcyja geografii lekcyą rysunku.

KRONIKA I STATYSTYKA ZAKŁADU.

Rok szkolny rozpoczęto d. 1go IX, 1878 solenném nabożeństwem.

Dnia 27 i 28 IX 1878 odbyły się egzamina dojrzałości poprawcze.

Od 20—21 marca 1879 półroczny egzamin dojrzałości pod przewodnictwem Wgo Czarkowskiego, c. k. inspektora krajowego.

Uroczystość obchodu srebrnego wesela NN. Państwa obchodził zakład illuminowaniem gmachu dnia 23 kwietnia, solenném nabożeństwem dnia 24, po którém prof. dr. Zathey, dr. Bylicki mieli przemowy do uczniów. Dnia 24 powtórnie illuminowano gmach szkolny.

Prezydyum Wys. Rady szkolnej reskr. z d. 25 V 1879 l. 134 zawiadomiło, że „Najjaśniejszy Monarcha raczył przyjąć ze szczególném zadowoleniem objawy szczerój miłości i wiernego przywiązania.“

W letnim terminie odbył się egzamin dojrzałości piśmienny 20—24 maja, ustny 16—23 czerwca pod przewodnictwem c. k. dyrektora p. Marcelego Studzińskiego, delegata do Rady szkolnej.

Wystawa rysunków otwartą była w d. 28 i 29 czerwca.

Rok szkolny zakończony dnia 30 czerwca 1879 nabożeństwem dziękczynném.

Zmiany zaszkłe w gronie nauczycieli w ciągu
roku szkolnego 1878/9.

J. E. P. Minister W. i O. zamianował Leona Piccarda nauczycielem w gimnazyum realném w Wadowicach reskryptem z d. 23/6 1878 l. 9642.

Rada szkolna krajowa przeniosła zastępcę Adama Doboszyńskiego do gimnazyum św. Jacka rozp. z d. 25/8 1878 l. 212/pr.

Rada szk. kraj. przeniosła nauczyciela Bogdana Hoffa do c. k. wyższej szkoły realnej w Jarosławiu jako do miejsca swego przeznaczenia rozp. z d. 24/8 1878 l. 7397.

Rada szk. kraj. przeniosła zastępcę Jana Rembaczę do c. k. gimn. św. Jacka rozp. z d. 17/9 1878 l. 8786.

Rada szk. kraj. zamianowała Macieja Kołczykiewicza i Pawła Bryłę zastępcami w tutejszej szkole rozp. z d. 17/9 1878 l. 8786.

Rada szk. kraj. zamianowała Macieja Zwolińskiego asystentą zastępcą w c. k. gimnazyum św. Jacka rozp. z dnia 17/9 1878 l. 8786.

Rada szkolna kraj. przeniosła egzam. zastępcę Justyna Głowackiego z c. k. wyż. szkoły realnej w Stanisławowie do tutejszej szkoły rozp. z d. 26/9 1878 l. 8726.

Rada szk. kraj. zamianowała Andrzeja Winiarskiego i Zygmunta Piotrowskiego asystentami w tutejszej szkole rozp. z d. 21/10 1878 l. 6290 i l. 9745.

Rada szk. kraj. zamianowała Józefa Karasia zastępcą w tutejszej szkole rozp. z d. 21/10 1878 l. 10062.

Rada szk. kraj. przeniosła zastępcę nauczyciela Ignacego Serwina do gimnazjum św. Anny rozp. z dnia 3/11 1878 l. 10729.

Rada szk. kraj. zamianowała Jana Modelskiego aplikantem w tutejszej szkole rozp. z d. 3/11 1878 l. 10817.

Rada szk. kraj. zamianowała aplikanta Jana Halagarde zastępcą w c. k. gimn. w Jaśle rozp. z 11/11 1878 l. 10615.

Rada szk. kraj. zamianowała Józefa Kurowskiego aplikantem w tutejszej szkole rozp. z d. 6/12 1878 l. 12153.

Rada szk. kraj. poruczyła naukę języka francuskiego Janowi Szutkiewiczowi w tutejszej szkole rozp. z d. 2/5 1879 l. 372 w miejsce zmarłego ś. p. Augusta Świtkowskiego, nauczyciela języka francuskiego w tutejszej szkole.

SKŁAD NAUCZYCIELI.

Nauczyciele przedmiotów obowiązkowych.

1. **Studziński Marcei**, dyrektor i delegat miasta Krakowa do Rady szk. kraj., zostaje we Lwowie.
2. **Mazurkiewicz Jan**, profesor i zastępca dyrektora, uczył geom. w VII i VIa = 6 godz.
3. **Lenartowicz Jan**, prof, uczył polsk. w IIIa i jęz. niem. w IIIab VIc = 17 godz.
4. **Miejski Laurenty**, prof. uczył jęz. niem. w VII i Iab = 16 godz.
5. **Zathey Hugo**, dr. prof. uczył jęz. polsk. w Ia, VIabc i VII = 16 godz.
6. **Wierzejski Antoni**, dr. prof. uczył hist. nat. w Iab, IIa = 9 godz.
7. **Rozmuski Czesław**, prof. uczył hist. i jeogr. w Vab i VIabc = 20 godz.
8. **Dembowski Leon**, prof. uczył rysunków odr. w Vab, VII i IIab = 20 godz.
9. **Walczak Jan**, dr. prof. uczył fiz. w IIIab, IVab, matem. w IIa i IVa = 18 godz.
10. **Świdorski Aleksander**, prof. uczył matematyki w VII, Vab i IVb = 18 godz.
11. **Józefczyk Władysław**, ksiądz, prof. uczył rel. w IIab, IIIab, IVab, VIab i VII = 18 godz.
12. **Jaworski Walery**, prof. uczył chemii w IVb, VIabc, Vab i VII = 18 godz.

13. **Orzechowski Leon**, nauczyciel, uczył jęz. polsk. w *IIa*, jęz. niem. w *IIa* i *VIab* = 17 godz.
14. **Medweczky Edward**, nauczyciel, uczył geom. w *IIab*, *Vab* i *VIbc* = 20 godz.
15. **Zaręczny Stanisław**, dr. naucz. w gimn. w Jaśle, uczył hist. nat. w *VII*, *VIabc*, *Vab* i *IIb* = 18 godz.
16. **Przybylski Wilhelm**, egzaminowany z mat. i fiz., uczył mat. w *IIIab*, fiz. w *VIabc* = 20 godz.
17. **Sokalski Seweryn**, egz. mat. i fiz., uczył geom. w *Iab*, mat. w *Iab* i *IIb* = 19 godz.
18. **Jeziorski Franciszek**, egz. z mat. i fiz., uczył matem. w *VIabc* i fizyki w *VII* = 19 godz.
19. **Bylicki Franciszek**, dr. egz. z hist. i jeogr., uczył hist. i jeogr. w *IIIa*, *VIab* i *VII*.
20. **Głowacki Justyn**, egz. z geom. i mat., uczył geometrii w *IIIab*, *IVab* i rys. odr. w *VIab* = 20 godz.
21. **Stocki Józef**, uczył rys. odr. w *IIIab*, *IVab* i *VIc* = 20 g.
22. **Dobrowojski Józef**, uczył jęz. niem. w *IIb* i *Vab* = 16 g.
23. **Waśkowski Wawrzyniec**, uczył hist. w *IIab* i jęz. polskiego w *IVab*, *Vab* i *IIb* = 17 godz.
24. **Kończykiewicz Maciej**, uczył jęz. pol. w *IIIb*, jęz. niem. w *IVb* = 8 godz.
25. **Bryła Paweł**, uczył jęz. pol. w *Ib*, jęz. niem. w *IVa* = 9 g.
26. **Karaś Józef**, ksiądz, uczył religii w *Iab*, *Vab* i *VIc* = 10 g.
27. **Peszkowski Ludwik**, n. p., uczył kaligrafii w *Iab*, *IIab* i *IIIab*.
28. **Kurowski Józef**, apl., uczył geogr. w *Iab* i *IIab* = 10 g.
29. **Modelski Jan**, aplikant dla chemii.
30. **Piotrowski Zygmunt**, asystent dla chemii, uczył chemii w *IVa* = 4 godz.
31. **Bogacki Józef**, asystent dla rysunków odręcznych.
32. **Winiarski Andrzej**, asystent dla geometrii.

Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych.

1. Szutkiewicz Jan, uczył jęz. angielskiego i francuskiego.
  2. Rozmuski Czesław, „ historyi kraju rodzinnego.
  3. Dr. Bylicki Franciszek, uczył historyi kraju rodzinnego.
  4. Jaworski Walery, „ stenografii.
  5. Wawrzycki Wincenty, „ śpiewu.
  6. Mazur Edward, „ gimnastyki.
  7. Jaworski Walery, kierował ćwiczeniami w pracowni chemicznej.
  8. Dr. Duschak Maurycy, uczył religii mojżeszowej.
-

PLAN NAUK I KSIĄŻKI SZKOLNE.

---

a) Przedmioty obowiązkowe.

KLASA I.

Gospodarze: w Ia. Sokalski, w Ib. Bryła.

Religia. 2 godziny tygodniowo. Zasady nauki wiary i obyczajów. Książka używana: Schuster, nauka religii. tłum. Zieliński.

Język polski. 4 g. tygodniowo. Nauka o formach imion i czasowników, o zdaniu pojedynczym rozwiniętym; z głosowni, co najważniejsze. — Rozbierano, objaśniano i opowiadano ustępy z wypisów, niektóre deklamowano. Co tydzień ćwiczenia piśmienne. — Gramatyka: Antoniego Małeckiego i Wypisy polskie, t. I, wyd. 4te.

Język niemiecki. 6 g. tyg. Uczono form imion i czasownika praktycznie przy tłumaczeniu przykładów z niemieckiego na polskie i odwrotnie. W drugim półroczu czytanie łatwiejszych niemieckich ustępów połączone z pytaniami i odpowiedzią po niemiecku. Co tydzień półgodzinne ekstemporale. Książki: Wypisy niemieckie Rebena, wyd. 2gie.

Geografia. 3 godz. tyg. Pojęcia wstępne z geografii fizycznej i matematycznej, oro- i hydrografia wszystkich części świata. Książka: Geografia Kluna.

Arytmetyka. 4 g. tyg. Cztery działania liczbami całkowitymi i dziesiętnymi, mianowanymi i niemianowanymi; fortele rachunkowe i sposoby skrócenia; podzielność liczb; wy-

najdywania najmniejszej wspólnej wielokrotnej i największej wspólnej miary; ułamki zwyczajne. Książka: Arytmetyka Bączalskiego.

Historia naturalna. 3 godz. tyg. Zoologia. Książka: Zoologia Dra Nowickiego dla klas niższych.

Geometria i rysunki geometryczne. 4 godz. tyg. O punktach, liniach, kątach, trójkątach, czworo- i wielobokach; mierzenie, dodawanie i odciąganie linii prostych i kątów; rysowanie tych ilości przestrzennych z uwzględnieniem ich wielkości i położenia z wolnej ręki; rysowanie z modeli drutowych i gipsowych, tudzież ornamentów płaskich.

Kaligrafia. 2 g. tyg. Pismo zwyczajne polskie i niemieckie według wzorów Greinera.

KLASA II.

Gospodarze: w *Ia* Orzechowski, w *Ib* Waśkowski.

Religia. 2 g. tyg. Historia starego testamentu z uwzględnieniem chronologii i geografii. Książka: Schustera, tłóm. Rodecki.

Język polski. 3 godz. tyg. Powtórzenie i uzupełnienie nauki o formach i o zdaniu. Czytanie, analiza gramatyczna i opowiadanie z Wypisów polskich t. II. Książka gramatyczna, tudzież ćwiczenia piśm. jak w klasie I.

Język niemiecki. 6 g. tyg. Powtórzenie i uzupełnienie nauki o formach; czasy złożone w obu formach; używanie „zu“ z trybem bezokolicznym; zaimki, liczebniki, o przyimkach i spójnikach, co najważniejsze; składnia szyku i zgody. Gramatyka: Schobera, opracował Reben, wydanie 2gie. Tłómaczono, objaśniano i opowiadano z Wypisów niemieckich, jak klasa I. Co tydzień ekstemporale.

Historia. 1 g. tyg. Przegląd ważniejszych wypadków w historii starożytnej. Książka: Weltera, tłóm. Sawczyński, I.

Geografia. 2 g. tyg. Szczegółowa geografia Azji, Afryki, krajów Europy południowej i zachodniej. Książka jak w kl. I.

Arytmetyka. 3 god. tyg. Powtórzono przedmiot klas poprzedzających; austriackie miary, wagi i monety; stosunki

i proporcye; reguła trzech pojedyncza i złożona, praktyka włoska; rachunek procentu prostego w zastosowaniu do rachunków kupieckich; rachunek terminu; reguła spółki, łańcuchowa, przeciętna i mieszaniny. Książka jak w kl. I. Co dni 14 zadanie szkolne.

Historia naturalna. 3 godz. tyg. W I półroczu: Mineralogia, według książki Klęska; w II półr. Botanika, według książki Hückla.

Geometria i rysunki geometryczne. 4 g. tyg. Krótkie powtórzenie przedmiotu klasy I. Przystawanie i podobieństwo trójkątów; o liniach krzywych: kole, elipsie, hyperboli i paraboli. Względności zachodzące między liniami prostymi a płaszczyznami w przestrzeni, kąty bryłowy trójścienny, bryły geometryczne. Rysunek obejmował graficzne tych przedmiotów przedstawienie za pomocą przyrządów.

Rysunki odręczne. 4 g. tyg. W I półr. rysowano z tablicy figury geometryczne i płaskie ornamenty, w II półroczu z wzorów Taubingera, Schreiberera i Meichelta.

Kaligrafia. 2 g. tyg. W I półr. pisano na linii pojedynczej, w II półr. Rond francuski.

KLASA III.

Gospodarze: w IIIa Dr. Lenartowicz, IIIb Przybylski.

Religia. 2 god. tyg. Historia życia Chrystusa i historia apostołska z uwzględnieniem biblijnej geografii i chronologii. Książka: Schustera, Nowy testament, tłóm. Rodecki.

Język polski. 3 god. tyg. Powtórzenie nauki o rzeczowniku, przymiotniku i zaimku, jakoteż o ortografii. Nieodmienne części mowy, składnia zgody, o zdaniu złożonem. Książka gram. jak w klasie I. Rozbiór gramatyczny, opowiadanie i deklamacya ustępów wierszem i prozą z Wypisów polskich t. III. Co 10 dni zadanie domowe, co 3 tygodnie zadanie szkolne.

Język niemiecki. 5 g. tyg. Powtórzenie i uzupełnienie nauki o formach, szczególnie o zaimkach, przymiotnikach i liczebnikach. Składnia szyku, zgody i co najważniejsze ze składni rzędu. Książka gram. jak w klasie II. W zasto-

sowaniu téj nauki rozbierano i tłumaczono z niemieckiego na polskie i odwrotnie z Wypisów Rebera. Opowiadanie i deklamacya ustępów proz. niemieckich. Co 10 dni zadanie domowe, co 14 dni szkolne.

Historya. 2 godz. tyg. Dzieje wieków średnich z szczególném uwzględnieniem historyi austryackiej i polskiej podług Weltera, t. II., tłum. Sawczyński.

Geografia. 2 god. tyg. Kraje Europy środkowej i północnej, Ameryka i Australia. Książka: Geografia Kluna, tłum. German-Starkel.

Arytmetyka. 4 g. tyg. Powtórzenie i uzupełnienie materiału naukowego z klas poprzednich. Układ metryczny: rachunek monet, papierów wartościowych, nauka o wekslach. Cztery działania liczbami algebraicznymi, podnoszenie liczb do drugiej i trzeciej potęgi, wyciąganie drugiego i trzeciego pierwiastku. Książka: Bączalski, część 2. Co 14 dni zadanie szkolne.

Fizyka. 3 g. tyg. Ogólne i szczególne własności ciał, o cieple, zbieraniu i rozkładaniu sił, o punkcie ciężkości; maszyny pojedyncze, równowaga ciał ciepłych i lotnych, podług Urbańskiego Fizyki, wydanej w r. 1874.

Geometrya i rysunki geometryczne. 3 g. tyg. Powtórzenie i uzupełnienie materiału naukowego z kl. II. Konstrukcyjna stereometrya i polegające na téj nauce praktyczne ćwiczenia. Zapoznanie z gatunkami farb i ćwiczenia w nakładaniu.

Rysunki odręczne. 4 god. tyg. Ornamenty ze stósowném objaśnieniem; szczególnie ornamenty greckie, podług wzorów Carrota i Bilaurdeau i podług gipsów.

Kaligrafia. 2 godz. tyg. W I półr. pismo gotyckie, klockowe i fractur, w II półr. pisma ozdobne wszelkiego rodzaju.

KLASA IV.

Gospodarze: w IVa Dr. Bylicki, w IVb Kołczykiewicz.

Religia. 2 godz. tyg. Objaśnienie ważniejszych obrzędów kościelnych z uwzględnieniem ich powodu i czasu zaprowadzenia. Książka: Liturgika Jachimowskiego.

Język polski. 3 godz. tyg. Składnia rządu: okres i szyk wyrazów, podług książki jak w kl. I. — Rozbiór gramatyczny, opowiadanie i deklamacya ustępów prozą i wierszem z Wypisów t. IV. Ćwiczenia piśm. jak w klasie III.

Język niemiecki. 5 godz. tyg. Składnia rządu i zgody; skrócanie i rozwijanie zdań; o czasach i trybach, mowa prosta i uboczna; nauka o przyimkach, na podstawie gramatyki Janoty. — Naukę tę przy ciągłym powtarzaniu materiału naukowego klas poprzednich podawano przy czytaniu z Wypisów niemieckich Ławickiego. Opowiadano czytane ustępy i uczono się na pamięć. Ćwiczenia piśmienne jak w kl. III.

Historya. 2 g. tyg. Dzieje nowożytne z szczególném uwzględnieniem historyi austriackiej i polskiej podług Weltera. Sawczyńskiego, t. III.

Geografia. 2 godz. tyg. Geografia i statystyka monarchii austro-węgierskiej. Książka: Geografia Kluna, tłumaczenie Germana — Starkel.

Arytmetyka. 3 godz. tyg. Powtórzono i uzupełniono przedmiot klas poprzednich. Cztery działania liczbami algebraicznymi; największa wspólna miara i najmniejsza wspólna wielokrotność; ułamki zwyczajne, potęgowanie i pierwiastkowanie, równania pierwszego stopnia z jedną i dwiema niewiadomymi, książka i zadania, jak w kl. III.

Fizyka. 3 godz. tyg. Dynamika ciał stałych, płynnych i lotnych, magnetyzm, elektryczność, galwanizm, akustyka, optyka, według książki jak w kl. III.

Chemia. 4 god. tyg. Przegląd najważniejszych pierwiastków i ich połączeń na podstawie doświadczeń; sposoby fabryczne otrzymania ważniejszych przetworów technicznych i ich zastosowanie.

Geometrya i rysunki geometryczne. 3 godz. tyg. Powtórzono w krótkości materiał naukowy z klas poprzednich, obliczano powierzchnię figur płaskich, powierzchnie i objętości brył, rozwiązując przytém rozmaite praktyczne zagadnienia. — Zamiana figur i konstrukeya linii krzywych. Zastosowanie najważniejszych zasad geometrycznych do

praktycznego miernictwa. Rzuty ortogonalne punktu i linii na dwie współrzędne płaszczyzny. Wykonywano odpowiednie téj nauce rysunki geometryczne, mianowicie także plany sytuacyjne, tak piórem jak i farbami.

Rysunki odręczne. 4 godz. tyg. Ornamenty cieniowane ołówkiem, krédką lub farbą i wyciągane piórem; cieniowano głowy, zwierzęta, części roślin i bryły geometryczne według modeli i wzorów Carrota, Juliana, Schreibera.

KLASA V.

Gospodarze: w *Va* Świderski, w *Vb* Dobrowolski.

Religia. 2 godz. tyg. Półr. I: Źródło wiary katolickiej i nauki obyczajów w historycznym przedstawieniu. Półr. II: Katolicka nauka wiary. Książka Dra Antoniego Wapplera, tłum. Jędrzej Świsterski.

Język polski. 3 g. tyg. Nauka o poezji w ogóle, a w szczególności: poezja liryczna, jej podział, krótka historia liryki polskiej i czytanie poezji lirycznych z książki Mecherzyńskiego. Co dwa tygodnie zadanie domowe, co 4 tygodnie szkolne.

Język niemiecki. 5 godz. tyg. Powtarzanie ciągle wszystkich działów gramatyki przy sposobności lektury z wypisów niemieckich Jaudaurka. Rozmowa na podstawie czytanych ustępów, opowiadanie i uczenie się na pamięć. Co 2 tygodnie zadanie domowe, co miesiąc szkolne lub ekstemporale.

Historia. 3 godz. tyg. Historia starożytna według książki Pütza dla klas wyższych t. I, tłum. Niedzielski.

Geografia. 1 g. tyg. Geografia Azyi, Afryki i państw południowej Europy z uwzględnieniem stosunków handlowych i przemysłowych, podług książki Kluna.

Matematyka. 5. godz. tyg. Algebra: System liczbowy, pojęcie różnych operacji rachunkowych i ilości; cztery działania; podzielność liczb; ułamki; proporcje. Potęgowanie, pierwiastkowanie, ilości urojone, zrównania stopnia pierwszego,

kwadratowe. Z Geometrii: Planimetrya. — Podręcznik Staneckiego dla klas wyższych. Co 14 dni ćwiczenia szkolne.

Historia naturalna. 3 godz. tyg. W półr. I: Główne zasady anatomii i fizyologii; w półr. II: Szczegółowa anatomia i fizyologia na podstawie preparatów anatomicznych i histologicznych, oraz systematyka w zakresie podanym w książce: Nowickiego Zoologia dla klas wyższych.

Chemia. 3 godz. tyg. W półr. I: Wiadomości wstępne, mianowicie o atomach, drobinach, połączeniach chemicznych; podział pierwiastków na metaloidy i metale. W półr. II: dalszy ciąg nauki o metaloidach; o własnościach fizycznych i chemicznych metalów; metale; gromady potasowców, wapniowców, glinowców. Podręcznik Roscoe'go, tłóm. Nawratil — Sokołowski.

Geometrya wykreślna. 3 godz. tyg. O rzutach i względnościach punktu, linii prostój i płaszczyzny, z rozwiązaniem dotyczących zagadnień analitycznych. O rzutach brył graniastych i okrągłych; przekroje brył płaszczyznami, oznaczenie przekroju w siatkach. O punktach przebicia prostój z bryłami. O liniach krzywych. Książka: Wierzbickiego Geometrya wykreślna.

Rysunki odręczne. 4 godz. tyg. Ornamenty cieniowane podług wzorów Julienu, Carrota, głowy podług Kriehubera, Taubingera, Julienu. Lepsi uczniowie rysowali głowy z modelów gipsowych.

KLASA VI.

Gospodarze: w VIa Rozmuski, w VIb Ks. Józefczyk, w VIc Jeziorski.

Religia. 2 godz. tyg. Etyka katolicka, podług książki Martina, tłómaczył Solecki.

Język polski. 3 godz. tyg. Proza dydaktyczna i historyczna, podział ich na stopnie i kształty, przyczém czytano odpowiednie ustępy z Wzorów prozy Rymarkiewicza. Co 14 dni zadanie domowe, co 6 tygodni szkolne.

Język niemiecki. 4 godz. tyg. Czytanie i objaśnianie formy i treści utworów prozaicznych i poetycznych według Wypisów Jandaurka na kl. VI. Do tłumaczenia z polskiego na niemieckie używano Wypisów Ławickiego.

Historya. 3 godz. tyg. Historya wieków średnich za podstawie Pütza t. II, tłum. Niedzielski, z szczególném uwzględnieniem historyi austryackiej i polskiej.

Geografia. 1 godz. tyg. Dokładniejszy opis krajów Europy, z wyjątkiem Hiszpanii, Włoch, Turcyi i Austryi, podług Kluna, tłum. German — Starkel.

Matematyka. 5 godz. tyg. Powtórzenie logarytmów i równań. Równania wyższego stopnia, które na zrównania drugiego stopnia sprowadzić można, ułamki ciągłe, równania nieoznaczone, szeregi arytm. i geometr., z zastosowaniem do procentu składanego i obliczenia renty; kombinacye, twierdzenie Newtona. Trygonometrya, stereometrya i trygonometrya sferyczna. Co 14 dni zadanie szkolne.

Fizyka. 4 godz. tyg. Mechanika ogólna; na tej podstawie działanie sił molekularnych, ogólne własności ciał stałych. Mechanika ciał stałych, kroplistopłynnych i lotnych. Podręcznik: Fizyka Chlebowskiego.

Historya naturalna. 2 godz. tyg. W półr. I: Anatomia, fizyologia i morfologia roślin; w półr. II: Systematyka. — Podręcznik: Botanika Billa, tłum. Łomnicki.

Chemia. 2 godz. tyg. Metale ciężkie, ich otrzymanie i zastosowanie. Z chemii organicznej: wiadomości wstępne, alkohole i kwasy jednosilne, tudzież należące tu aldehydy i etery. — Podręcznik: Roscoe'go, tłum. Nawratil — Sokołowski.

Geometrya wykreslna. 3 godz. tyg. Przecięcie brył; rozwiązanie naroża trójściennego, linie krzywe: elipsa, hiperbola, parabola. Powierzchnie wypłaszczałne i płaszczyzny styczności. Przecięcia powierzchni wypłaszczałnych między sobą, jako też przecięcia ich płaszczyznami; konstrukcyja siatek z oznaczeniem linii przekrojowych. Powierzchnie obrotowe i wichrowate. Książka Wierzbickiego.

Rysunki odręczne 4 godz. tyg. Głowy i całe postacie podług wzorów Taubingera, Juliena, Kriehubera i z gipsów; ornamenty według stylów klasycznych, głównie według antyków.

KLASA VII.

Gospodarz: Miejski.

Religia. 2 godz. tyg. Historia kościelna według książki Robicza, tłóm. Jachimowski.

Język polski. 3 g. tyg. Proza retoryczna, jej rozwój w Polsce i podział na stopnie i kształty; poezya dramatyczna, jej historia i podział oraz krótka historia teatru polskiego. Zarys historii literatury polskiej. Odpowiednia lektura z Wypisów Mecherzyńskiego. Co 2 tyg. zadanie domowe, a co 7 tyg. szkolne.

Język niemiecki. 4 godz. tyg. Objasniano utwory najcelniejszych poetów, z poglądem na historję literatury poczynszly od Klopstocka. Jako podręcznik do lektury i tłumaczenia służyły Wypisy niem. Eggera t. I dla szkół realn. Co 14 dni ćwiczenie pism.

Geografia. 1 godz. tyg. Geografia i statystyka monarchii austriacko-węgierskiej z szczególnem uwzględnieniem stosunków handlowo-przemysł., podług Geografii Kluna, tłóm. German — Starkel.

Historja. 3 godz. tyg. Historia nowsza od odkrycia Ameryki z uwzględnieniem dziejów monarchii austriackiej i historii polskiej. Podręcznik: Pütza dla klas wyższych t. III, tłóm. Niedzielski.

Matematyka. 5 godz. tyg. Zrównanie stopnia trzeciego, co najważniejsze z rachunku prawdopodobieństwa w zastosowaniu praktycznym; o szeregach stopnia wyższego włącznie problemat interpolacyjny, główne rzeczy o zbieżności i rozbieżności szeregów. Zastosowanie trygonometrii sferycznej do zadań stereometrii, w szczególności do sferycznej astronomii; analityczna geometrya płaska i po-

wtórzenie przedmiotu klasy VI. Co 14 dni zadanie szkolne. Podręcznik Staneckiego.

Fizyka. 4 godz. tyg. Ruch falowy, akustyka, optyka, światło, ciepło promieniste, elektryka, magnetyzm. Główne rzeczy z geografii fizycznej, meteorologii i astronomii. Podręcznik Chlebowskiego.

Historya naturalna. 3 godz. tyg. W półroczu I mineralogia, w półr. II geognozya i geologia.

Chemia. 2 godz. tyg. Dalszy ciąg chemii organicznej, mianowicie: alkohole i kwasy rodniów dwu- i trójsilnych, węglowodany, związki aromatyczne, barwniki. Podręcznik jak w klasie V.

Geometrya wykreslna. 3 godz. tyg. Konstrukcyja wolnej perspektywy; tony cienia; w półr. II powtórzono przedmiot klasy V i VI. Ćwiczenia w rysowaniu przedmiotów technicznych i nakładaniu farbami.

Rysunki odręczne. 4 godz. tyg. Ornamenty, głowy, figury według wzorów Julienu, Taubingera, Carrota, Bilordeau'a. Przedmioty techniczne i architektoniczne tuszem, sepią i farbami. — Rysunek z modelów gipsowych.

b) Przedmioty nadobowiązkowe.

Historya kraju rodzinnego W 6 oddziałach tygodniowo po 1 godzinie. W nauce téj brało udział 278 uczniów. Remuneracya 375 złr. w. a.

Język francuski. W 3 kursach po 2 godz. Uczniów 89. Remuneracya 320 złr.

Język angielski. W 2 oddziałach po 1 godzinie. Uczniów 44. Remuneracya 100 złr.

Spiw. W 3 oddz. po 2 godz. Uczniów 58. Remun. 180 złr.

Gimnastyka. W 6 oddziałach po 1 godzinie. Uczniów 170. Remuneracya 250 złr.

Stenografia. W 2 oddziałach po 1 godzinie. Uczniów 34. Remuneracya 100 złr.

Ćwiczenia w laboratoryum chemiczném W 2 oddziałach 4 godz. Uczniów 18.

c) Temata do piśmiennych wypracowań.

P o l s k i e.

KLASA Vab.

1. Rolnictwo jest początkiem oświaty.
2. Rozwinąć znaczenie dwuwierszu Mikołaja Reja:
„Mocna to zbroja z poczciwością cnota,
Ta sławy strzeże, a broni kłopotu.“
3. Jaka praca, taka płaca.
4. Umiej być przyjacielem, a znajdziesz przyjaciela.
5. Pałac a chata (porównanie).
6. Jaka myśl zawartą jest w pieśni Jana Kochanowskiego:
„Sława jedna zostaje po ezłowieku.“
7. Treść: „Pieśni Świętojańskiej o Sobótce“ Jana Kochanowskiego.
8. Jakie myśli obudza w nas Nowy rok?
9. O potrzebie kształcenia się w młodym wieku.
10. Jak czcimy pamięć mężów, którzy się zasłużyli krajowi?
11. Uwagi nad „Trenami“ Jana Kochanowskiego.
12. Wrażenia na odgłos dzwonu Zygmunta.
13. Treść i rozbiór pieśni Kaspra Miaskowskiego: „Polska pogoda po burzy.“
14. Strata czasu największą jest stratą.
15. Treść i rozbiór „Walety Włoszczonowskiej“ Kaspra Miaskowskiego.
16. Dlaczego język ojczysty miłować i starannie pielęgnować powinniśmy?
17. „Pomarlica“ Szymona Szymonowicza, jej treść i rozbiór.
18. Życie i wędrówka (porównanie).
19. Jakie myśli obudza w uczniu koniec roku szkolnego?
20. Do czego służą wystawy płodów przemysłu i sztuki?

Waškowski.

KLASA VIabc.

1. } Opis ostatnich wakacyj.
2. }
3. Treść pieśni „Czestmir i Własław“; uwagi nad nią i charakterystyka głównych osób.
4. Rozbiór „Przemowy do poczciwego Polaka stanu rycerskiego“ Mikołaja Reja z Nagłowic.
5. Jakie niebezpieczeństwa groziły Polsce w XVI w. według zdania Jana Kochanowskiego, wypowiedzianego w poematach „Satyr“ i „Zgoda“.
6. Rozbiór elegii Klemensa Janickiego o piękności Włoch.
7. Wilia Bożego narodzenia i jej znaczenie w życiu religijném i rodzinném.
8. Staropolskie gospodarstwo domowe podług „Żywotu poczciwego człowieka“ Mikoł. Reja.
9. Myśli w ostatni dzień roku.
10. Ocenienie ustaw Likurga.
11. Rozbiór trenu XIX Jana Kochanowskiego.
12. Roxolania S. F. Klonowicza. (Treść i rozbiór).
13. O zgodzie: „. . . . . zgoda rzeczy małe
Mnoży; niezgoda psuje rzeczy choć wspaniałe.“
S. T. Klonowicz. Worek Judaszów II.
„Niezgodą ginie, zgoda państwo stoi.“
K. Miaskowski „Na postrach turecki.“
14. Dlaczego powinniśmy pilnie czytać autorów złotego wieku?
15. Małe-Piecki i Włoszczonowa. (Obrazek z życia dwóch poetów).
16. List do przyjaciela pocieszający go po stracie drogiej osoby.
- 17 i 18. Sprawozdanie z przeczytanėj w ostatnich czasach książki.
19. Halszka z Ostroga (na podstawie mów Czarnkowskiego i Odachowskiego podanych w „Dziejach w Koronie Polskiej“ Ł. Górnickiego).
20. Rozbiór sielanki J. B. Zimorowicza p. t. Kozaczyzna.
21. Rozbiór sielanki Sz. Szymonowicza p. t. Żeńcy.
22. Pogląd na literaturę „Złotego“ wieku.

KLASA VII.

1. Ze wspomnień wakacyjnych.
2. Rozbiór satyry Ignacego Krasickiego p. t. „Marnotrawstwo“.
3. Rozbiór satyry Adama Naruszewicza p. t. „Chudy literat“.
4. Uwagi nad I częścią „Pana Podstolego“ Ign. Krasickiego.
5. Sprawozdanie z przeczytanej w ostatnich czasach książki.
6. Rozbiór komedyi X. Fr. Bohomolca p. t. „Ubogi pokorny“.
7. Rozbiór „Zofjówki“ St. Trembeckiego.
8. O pożytkach nauki historyi.
9. O „Wiesławie“ Kazimierza Brodzińskiego.
10. Litawor a Rymwid (w Grażynie Ad. Mickiewicza).
11. Dlaczego znajomość literatury jest niezbędną dla każdego światłego człowieka?
12. Konrad Wallenrod (ocenić charakter bohatera poematu t. tyt.)
13. Wojewoda i Waclaw w „Maryi“ A. Malczewskiego.
14. Ostatnie zadanie szkolne. (Myśli przed opuszczeniem zakładu.)

Dr. Zathey.

N i e m i e c k i e .

KLASA Vab.

1. Tod und Schlaf.
2. Die alte Waschfrau. (Nach Chamisso.)
3. Charakterschilderung des Duttliegers. (Nach dem Lese-stücke von Hebel.)
4. Wer leicht glaubt, wird leicht betrogen. (Eine Schatzgräbergeschichte.)
5. Wozu soll den Schüler der Spruch: „Jung gewohnt, alt gethan“ ermuntern?
6. Warum ist es gut, dass wir die Zukunft nicht wissen?
7. Betrachtungen auf dem Kirchhofe.
8. Das Glück des Polykrates. (Nach dem Gedichte von Schiller: „Der Ring des Polykrates“).

9. Der Herbst, ein Bild des Mannes.
10. Krakau ist nicht an einem Tage erbaut.
11. Das Werk lobt den Meister.
12. Sein Glück schafft sich selbst der Mann?
13. Kenntnisse sind der beste Reichthum.
14. Ein Brief.
15. Der Taucher. (Nach Schiller.)
16. Ein guter Freund, ein grosser Trost im Unglück.
17. Uiber die zweckmässige Benutzung der Sonn- und Festtage.
18. Gedanken am Osterfeste.
19. Nur Beharrung führt zum Ziel.
20. Die Winterfreuden.
21. Geringes ist die Wiege des Grossen.
22. Der Perser und seine drei Söhne. (Nach Lichterer.)
23. Uiber das Wasser. (Nützliche und schädliche Wirkungen desselben.)
24. Morgenstunde hat Gold im Munde.
25. Betrachtungen des Schülers am Schlusse eines Schuljahres.

Dobrowolski.

KLASA VIab.

1. Eine Erzählung auf Grundlage des Gedichtes: „Die Kreuzschau“.
2. „Igor's Heereszug gegen die Polowzer“ nach der Heldensage erzählt.
3. Gunter's Brautwerbung.
4. Rede des Antenor auf Grundlage des Drama: „Odprawa posłów greckich“.
5. Siegfried's Brautfahrt.
6. „Harmosan“, eine Umarbeitung des Gedichtes gleichen Titels.
7. Inhaltsangabe des Gedichtes „Bürgschaft“.
8. „Daedalus und Ikarus“ eine Nacherzählung.
9. Siegfried's Tod.
10. Die Bedeutung des Nikolaus Rey in der polnischen Literatur.

11. Die Bedeutung des Nil für Aegypten.
12. Es ist ein beliebiges Thema, namentlich aus der polnischen Lektüre zu wählen und zu behandeln.
13. Die Weichsel, ihre guten und schlimmen Eigenschaften.
14. Ueber das Landleben auf Grundlage des Gedichtes Joh. Kochanowski's „Sobótka“.
15. Der erste Einfall der Mongolen in Europa.
16. Wie die Reisenden auf der österreichischen Fregatte in Schanghai empfangen wurden?
17. Die Entwicklung des Grundgedankens im Gedichte: „Der Ring des Polykrates“.
18. Boleslaus des Tapferen Heereszug gegen Kiew und dessen Folgen.
19. Die vorzüglichsten Ausflugsorte in der Umgegend von Krakau und ihre Eigenthümlichkeiten.
20. Die Beschreibung des Glockengusses.
21. „Die Elemente hassen das Gebild der Menschenhand.“
22. Die Bedeutung des Johann Kochanowski in der polnischen Literatur.
23. Die Umarbeitung des Gedichtes: „Nacht und Tag“.
24. Welche Gehilfen unterstützen den Menschen bei seinen Arbeiten.

Leon Orzechowski.

KLASA VIc.

1. Daedalussage, nach dem Lesestücke „Daedalus und Ikarus“.
2. Aehnlichkeit zwischen dem strömenden Wasser und dem menschlichen Leben.
3. Das Wasser im Haushalte der Natur und im Leben der Menschen.
4. Bedeutung des Dampfes für Handel, Gewerbe und Gesittung.
5. Das Glück des Landlebens und sein Einfluss auf Gesundheit, Sitten und bürgerliche Gesellschaft.
6. Vorzüge des Geistes ohne sittliche Gesinnung haben keinen Werth.

7. Woher erklärst du dir die Anhänglichkeit an den Geburtsort, von welchem du jetzt ferne lebst?
8. Welchen Einfluss übt der Geschichtsschreiber und welchen der Dichter auf die Entwicklung der Menschen?
9. Der Kampf der Burgunden mit den Hunnen. Nach dem Lesestücke: „Das Nibelungenlied“.
10. Inhaltsangabe und der Grundgedanke des Gedichtes: „Die Kreuzschau“.
11. Charakteristik des englischen Handels und der Industrie.
12. Warum sind Wissenschaften besser als Reichthümer?
13. Die Bedeutung des deutschen Ordens für die nordöstlichen Völker Europas.
14. Die Eigenthümlichkeiten des Weichselflusses.
15. Wer ans Ziel will kommen im Lauf, der muss in der Jugend Vieles erdulden bereits und thun, muss schwitzen und frieren.
16. Inhaltsangabe und Gedankengang des Gedichtes: „Der Handschuh“.
17. Ein gutes Gewissen ist ein sanftes Ruhekissen.
18. Inhaltsangabe des Gedichtes: „Die Bürgerschaft“.
19. Die Zergliederung desselben Gedichtes.
20. Die Composition desselben Gedichtes.
21. Ladislaus Łokietek König von Polen.
22. Inhaltsangabe des Lesestückes: „Das Glas, seine Bedeutung und Geschichte“.
23. Das Ritterthum in seiner historischen Bedeutung.
24. Ueber den Nutzen in fremde Länder zu reisen.

Dr. Lenartowicz.

KLASA VII.

1. Was wird unter Literatur verstanden, und wie wird dieselbe eingetheilt. (Nach Behandlung in der Schule.)
2. Das Gold und seine Bedeutung. (Nach der Lektüre.)
3. Böhmen und Mähren (ein geogr. Vergleich nach der Lektüre).

4. Die Entwicklungsstufen der menschlichen Cultur. (Nach der Behandlung im Schiller's „eleusinisches Fest“.)
5. Die Hauptformen der Poesie. (Nach Angaben in der Schule.)
6. Was Hyon dem alten Scherasmin erzählt? Oberon Gesang I.
7. Angabe und Erklärung des Mythos, welcher dem „getreuen Eckart“ und dem „wilden Jäger“ zu Grunde liegt.
8. Charakteristik Hagens im Nibelungenliede.
9. Trojas Untergang. Schilderung nach Vergils Aeneis. Gesang II.
10. Charakterschilderung des Wirthes in „Hermann und Dorothea“ Gesang I.
11. Die Kraniche des Ibykus. Inhalt.
12. Wissenschaft ist besser als Reichthum. Nach gegebener Disposition.
13. Uiber Tropen und Figuren. Nach Schulbehandlung.
14. Veranlassung und Inhalt des „Zauberlehrlings“.
15. Die Ursachen der gegenwärtigen Veränderung der Erdoberfläche.
16. Durch viele Streiche fällt selbst die stärkste Eiche. (Nach gegebener Disposition.)

Miejski.

---

d) Temata do pism. egzaminu dojrzałości.

Z jęz. polskiego: Skreślić koleje życia i podać charakterystykę Jacka Soplicy w „Panu Tadeuszu“.

Z jęz. niemieckiego: Zadanie polsko-niemieckie: Przełożyć na język niemiecki ustęp „Koleje żelazne“. (Wzory prozy Rymarkiewicza, wyd. 5te. Stopień I, str. 367. — Zadanie niemiecko-polskie: Przełożyć na język polski ustęp: „Schillers Persönlichkeit“ (Egger A. f. Realschulen) str. 262, wiersz 83 — 116.

Z matematyki: 1) $x^3 = 26x + 60$. — 2) Obliczyć różnicę między długością dnia we Lwowie ($\varphi = 49^\circ 50' 20''$)

i w Stanisławowie ($\varphi = 48^{\circ} 55' 15''$) na dniu 31 maja, kiedy zboczenie słońca $\delta = 21^{\circ} 54' 13''$. — 3) Ktoś składa przez lat 6 po 800 złr. na $4\frac{1}{2}\%$ składany, aby po upływie dalszych 8 lat pobierać rentę przez lat 5. Jak wielką będzie renta? — 4) Obliczyć różnicę między objętością dwudziestościanu umiarowego o krawędzi 8 cm , a objętością kuli wpisanej w ten dwudziestościan.

Z geometrii wykreślnej: 1) Rozwiązać kąt bryłowy z danych trzech kątów płaskich $k_1 k_2 k_3$. — 2) Wyznaczyć cień własny i rzucony ośmiościanu foremnego, nakreślonego w dowolnym położeniu. — 3) Wykreślić perspektywę czworoscianu foremnego przy danej połowie oddalenia oka.

---

e) Statystyka uczniów w r. 1879.

Klasa	Oddział	Liczba zapisanych ucz. w katalogu		Liczba uczniów w klasach		Z tych otrzym. stopień		Do egzaminu poprawczego		Liczba uczn. co do kraju urodzenia					Co do wyznania		Co do narodowości				Co do wieku																								
		Liczba uczniów w klasach	Liczba zapisanych ucz. w katalogu	Liczba uczniów w klasach	Liczba uczniów w klasach	I	II	III	Liczba uczniów w klasach	Liczba uczniów w klasach	Aust.-Węgry	Rosya	Prusy	Francya	Włochy	Anglia	ryzm.-kat.	grecko-kat.	ewangelick.	wyzn. Mojz.	polskiej	rńskiej	niemieckiej	czeskiej	węgierskiej	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Wyżej									
																										11	12	13	14	15	16	17	18	19	20										
I	a	29	26	3	10	9	1	8	3	24	2	0	0	0	0	16	0	10	0	23	0	2	1	7	6	5	5	5	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0							
	b	31	23	6	9	5	2	2	2	25	0	0	0	0	0	16	0	8	1	23	0	0	1	4	4	10	3	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0						
II	a	36	32	4	8	4	1	8	4	28	3	2	0	0	0	26	0	1	5	30	0	1	1	1	1	1	6	11	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
	b	37	32	1	6	2	1	6	5	27	5	0	0	0	0	25	0	7	31	0	31	0	0	0	2	7	8	10	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
III	a	33	30	3	1	3	1	2	1	18	11	1	0	0	0	20	0	1	9	29	0	1	0	0	0	1	8	5	14	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
	b	35	28	2	4	2	2	2	7	21	6	1	0	0	0	19	0	9	27	0	27	0	0	0	0	2	6	11	7	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
IV	a	38	37	6	8	2	2	0	1	32	4	0	1	0	0	32	0	1	4	36	0	1	0	0	0	3	3	12	8	6	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
	b	38	38	3	12	3	3	3	0	29	9	0	0	0	0	32	0	3	38	0	38	0	0	0	0	3	3	13	11	9	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
V	a	44	39	3	16	5	1	16	5	25	11	0	2	1	1	33	0	6	37	0	37	0	1	0	0	7	9	15	2	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	b	45	41	4	15	4	6	15	4	31	10	0	0	0	0	31	1	8	40	1	40	0	0	0	6	7	13	8	3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
VI	a	34	33	1	4	1	1	4	1	18	14	1	0	0	0	24	1	1	7	33	0	0	0	0	0	1	2	8	12	7	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	b	34	31	3	8	3	1	8	3	24	5	2	0	0	0	29	0	2	31	0	31	0	0	0	0	3	5	3	10	5	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VII	c	38	37	4	7	4	2	7	1	26	10	1	0	0	0	29	0	8	37	0	37	0	0	0	5	5	9	10	6	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		46	44	2	0	1	0	0	2	34	8	2	0	0	0	39	0	2	42	0	42	0	0	0	1	1	1	12	7	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem		518	471	50	263	38	14	108	45	2	362	98	4	1	371	2	11	89	457	1	10	2	3	5	14	49	42	87	75	77	59	37	28	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Wykaz imienny uczniów podług lokacyi.

(Tłuszciejczy druk oznacza pierwszy stopień z odszczególnieniem.)

Klasa Ia.

1. Kapliński Stefan.	5. Reiner Szymon.	9. Dattelbaum Samuel.
2. Fink Józef.	6. Malenowski Zdenko.	10. Barański Michał.
3. Kaufler Jakób.	7. Korall Mojżesz.	11. Myśliwiec Maryan.
4. Bertig Getzel.	8. Liebling Jakób.	12. Suski Wiktor.

Klasa Ib.

1. Kallasch Wilhelm.	4. König Karol.	7. Ferber Samuel.
2. Wojakiewicz Ludw.	5. Bader Chaim.	8. Lisowski.
3. Grohmann Ferdyn.	6. Turetschek Fryder.	9. Lisowski.

Klasa IIa.

1. Rolle Michał.	8. Wentzl Ignacy.	15. Wolf Karol.
2. Leopold Stanisław.	9. Wojdałowicz Michał.	16. Pytlarski Stanisł.
3. Jasiński Henryk.	10. Skura Maksymilian.	17. Krongold Alter.
4. Jelonek Franciszek.	11. Policzkiewicz Każ.	18. Teysler Andrzej.
5. Pluciński Roman.	12. Liban Władysław.	19. Matula Aleksander.
6. Zabawski Zdzisław.	13. Bednarski Władysł.	
7. Rogawski Karol.	14. Fischlowitz Hirsch.	

Klasa IIb.

1. Peter Michał.	9. Zelinka Włodzim.	17. Janowski Jan.
2. Swierzyński Jan.	10. Womaczka Andrzej.	18. Plinkiewicz Jan.
3. Niessner Floryan.	11. Gronner Bernard.	19. Semelka Jarosław.
4. Griffel Izaak.	12. Kirschner Józef.	20. Halporn Mojżesz.
5. Budzyński Adam.	13. Jeziński Tadeusz.	21. Bossowski Kazim.
6. Probstein Aron.	14. Siwek Józef.	22. Fryben Stanisław.
7. Armółowicz Jan.	15. Wachtel Jakób.	23. Güttler Ferdynand.
8. Kulski Adolf.	16. Furmankiewicz Ad.	

Klasa IIIa.

1. Gliński Jan.	10. Wdowiszewski Henr.	19. Puławski Czesław.
2. Miciński Wacław.	11. Zagórski Wacław.	20. Gottlieb Jakób.
3. Heggenberger Jacek.	12. Freundlich Leon.	21. Majewski Kazimierz.
4. Małecki Stanisław.	13. Langier Wilhelm.	22. Grünbaum Szymon.
5. Rausch Leon.	14. Przyłudski Jan.	23. Krzywoszewski Zyg.
6. Schneider Jędrzej.	15. Goldsand Jakób.	24. Traubner Bernard.
7. Utz Izaak.	16. Schuh Emil.	25. Leinkram Aron.
8. Sapalski Edward.	17. Śliwiński Maryan.	26. Schermant Adolf.
9. Lubomirski Wład.	18. Rohland Franciszek.	

Klasa IIIb.

1. Ausprung Józef.	8. Pszorn Zygmunt.	15. Bankiewicz Zygm.
2. Ramza Jacek.	9. Sokołowski Stanisł.	16. Pollak Henryk.
3. Breuer Karol.	10. Przystawski Marcel.	17. Schmosch Marek.
4. Grobler Leser.	11. Scherautz Roman.	18. Kotkowski Izydor.
5. Birnbaum Chaim.	12. Boguński Stanisław.	19. Dangłowicz Samuel.
6. Gielniewski Maryan.	13. Freundlich Józef.	20. Skaławski Szczepan.
7. Marynowski Miecz.	14. Wojtych Jan.	

Klasa IVa.

1. Socher August.	10. Furdzik Karol.	19. Grünhut Izaak.
2. Mostowski Tad.	11. Klein Karol.	20. Mühleisen Ludwik.
3. Weinheber Natan.	12. Lubliner Leon.	21. Kuzniar Tadeusz.
4. Ryx Jerzy.	13. Wójcikiewicz Jul.	22. Filipkiewicz Zygm.
5. Grabowski Maryan.	14. Heidenfeld Maksym.	23. Bednarski Józef.
6. Janczewski Wład.	15. Bolechowski Dom.	24. Rogoziński Józef.
7. Jaworski Ignacy.	16. Stonawski Karol.	25. Huber Jan.
8. Lipiński Ludwik.	17. Nitecki Waleryan.	26. Kowatsch Artur.
9. Mycielski Władysł.	18. Rzepecki Stanisław.	

Klasa IVb.

1. Narzyski Tad.	9. Meissner Karol.	17. Rosenzweig Tadeusz.
2. Nowak Jan.	10. Czaicki Jan.	18. Wentzl Adam.
3. Goetz Jan.	11. Wiszniewski Wikt.	19. Bieniek Wiktor.
4. Kurkiewicz Jan.	12. Klemensiewicz Jan.	20. Polaszek Stanisław.
5. Wywiąkowski Mar.	13. Górski Zygmunt.	21. Niziński Franciszek.
6. Lazarowicz Jan.	14. Dyszyński Władysł.	22. Zaremba Andrzej.
7. Jeleń Zygmunt.	15. Lilling Emil.	23. Hessel Maryan.
8. Zatorski Karol.	16. Zawadzki Alfred.	

Klasa Va.

1. Bartel Jan.	7. Bereżyński Adam.	13. Sawiczewski Kazim.
2. Bokalski Karol.	8. Brzeziński Władysław.	14. Galatowicz Jan.
3. Szczęsłowicz Winc.	9. Dembowski Józef.	15. Kleinmann Israel.
4. Łubkowski Juliusz.	10. Pawlik Stefan.	16. Majewski Tadeusz.
5. Schütz Adam.	11. Nieszczyński Stan.	17. Geppert Władysław.
6. Leśniak Bronisław.	12. Gardener Wilhelm.	

Klasa Vb.

1. Hejda Zygmunt.	8. Stanowski Jerzy.	15. Kirschner Filip.
2. Cehak Józef.	9. Reczyński Józef.	16. Weisslitz Meizer.
3. Skarbiński Maryan.	10. Puławski Kazimierz.	17. Kowalski Aleksy.
4. Zieliński Józef.	11. Hetper Leon.	18. Neiger Salomon.
5. Markiewicz Stanisław.	12. Schmeidler Bernard.	19. Weinberger Józef.
6. Wielogłowski Wacław.	13. Długosz Władysław.	20. Robel Zygmunt.
7. Radziejowski Stan.	14. Samulski Francisz.	

Klasa VIa.

1. Hora Adolf.	10. Kołomyjski August.	19. Truskolaski Zyg.
2. Windakiewicz Miecz.	11. Nalepiński Kazim.	20. Zawistowski Ignacy.
3. Raciborski Maryan.	12. Fraenkel Natan.	21. Gostkowski Alfons.
4. Słomka Antoni.	13. Łapiński Władysław.	22. Fogelstrauch Rafał.
5. Münnich Tadeusz.	14. Rotarski Stefan.	23. Jachimski Jan.
6. Zawistowski Antoni.	15. Stecki Ludwik.	24. Gleitzmann Ignacy.
7. Grosse Juliusz.	16. Follprecht Hilary.	25. Garczyński Witold.
8. Fryben Władysław.	17. Scholem Leon.	26. Komornicki Stanisław.
9. Lauer Bernard.	18. Krynicki Julian.	27. Hahn Józef.

Klasa VIb.

1. Zach Jakób.	8. Goldmann Józef.	15. Świeżyński Kazim.
2. Gerzabek Ferdyn.	9. Zubrzycki Zygmunt.	16. Płaziński Adam.
3. Dydejczyk Walery.	10. Kollat Ludwik.	17. Myśliwiec Stanisław.
4. Markiewicz Jan.	11. Mars Zygmunt.	18. Wereszczyński Rom.
5. Geppert Mieczysław.	12. Kuczyński Wiktor.	19. Olszewski Józef.
6. Kuczkiewicz Stanisław.	13. Stobiecki Stefan.	
7. Rutkowski Stanisław.	14. Tobiczek Feliks.	

Klasa VIc.

1. Raczyński Miecz.	5. Zimmer Feliks.	9. Ciastoń Antoni.
2. Torbe Benjamin.	6. Włodarczyk Franc.	10. Braun Włodzimierz.
3. Birkner Israel.	7. Rybczyński Józef.	11. Wrzesiński Józef.
4. Saller Alfred.	8. Lilling Wojciech.	12. Chryściński Tadeusz.

13. Michalik Władysław.	19. Hönigmann Jan.	25. Frej Jan.
14. Hut Rafał.	20. Krongold Artur.	26. Krzyżanowski Włod.
15. Schancer Edward.	21. Odrzywolski Kazim.	27. Kaparski Kazimierz.
16. Kapellner Julian.	22. Piegnan Edward.	28. Eubig Edmund.
17. Leihnsner Edmund.	23. Wróblewski Karol.	
18. Gawroński Tadeusz.	24. Nowodworski Wład.	

Wynik egzaminu dojrzałości z r. 1879.

W półroczu	Uczniów	Zgłosiło się	Odstąpiło	Uznano za dojrzałych		Poprawkę z 1 przedm.	Reprobowano		
				z od- szcze- góln.	zwykle		na $\frac{1}{2}$ roku	na 1 rok	na dłużej
I.	zwycz.	4	—	—	1	—	—	—	3
	extern.	—	—	—	—	—	—	—	—
II.	zwycz.	43	5	10	14	11	2	1	—
	extern.	4	1	—	2	1	—	—	—

Wykaz imienny abiturjentów z IIgo półrocza roku szkolnego 1879.

Alberti Stanisław.	Lermer Szymon.
Białkowski Bolesław, z odzn.	Mazurkiewicz Józef, z odzn.
Buryan Stanisław, „	Próchniewicz Witold, „
Bzowski Kazimierz.	Przesmycki Aleksander.
Ciechanowski Adam.	Rozmarynowicz Teofil, z odz.
Czerny Bronisław, z odzn.	Rutkowski Tadeusz.
Czerny Kazimierz, „	Sędzimir Kazimierz.
Fąfrowicz Franciszek.	Siciński Stanisław.
Gostomski Władysław.	Sokół Andrzej, z odzn.
Hendel Zygmunt.	Wójcicki Wacław.
Hordyński Tadeusz.	Zazula Albin, z odzn.
Jędrkiewicz Zenon, z odzn.	Rasiński Faustyn, ekstern.
Kosina Jan.	Wentzl Jan, „

Opłaty szkolne.

Czesne płacono w I półr. ucz. 260, uwoln. było od całej	209,
	od pół 26,
„ „ II „ „ 253, „ „ od całej	217
	od pół 9
<hr/>	
Czesne wynosiło	złr. 5300.—
Taksy wstępne wynosiły	195.30
Datki uczniów „	516.—

Fundusz na środki naukowe.

a) Z datków i taks	770 złr.
b) Nadzwyczajna dotacja R. szk. kr. d. 18/1 1879	
1. 12656	500 „
	<hr/>
Razem .	1270 złr.

Fundusze dla wsparcia uczniów.

Stypendyów było 14.
Suma stypendyów wynosiła 1912 złr.

D o c h ó d:

1. Wpisy przyniosły	23.— złr.
2. Z wieczorku muzykalno-deklamacyjnego	31.— „
3. Uczniowie klasy Iab złożyli	31.70 „
4. „ „ IIab „	54.50 „
	<hr/>
Do przeniesienia .	140.20 złr.

			Z przeniesienia	. 140·20	złr.
5.	Uczniowie klasy IIIab	złożyli	. . . . .	84·03	"
6.	"	IVab	"	73·15	"
7.	"	Vab	"	9·78	"
8.	"	VIab	"	54·53	"
			Razem	. 361·69	złr.

R o z c h ó d :

Ubogim uczniom w 1ym kwart. (wrześ. paźdz. list.)	68·—	złr.
w 2gim (grudz. stycz. luty)	. . 90·—	"
w marcu	. . . . . 70·—	"
w kwietniu	. . . . . 61·—	"
w maju i czerwcu	. . . . . 57·—	"
W puszcze zostało	. . . . . 15·69	"
	Razem	. 361·69 złr.

Biblioteka dla ubogiej młodzieży.

Książek szkolnych jest w dziale:

Religii	149	egzempl.
Języka polskiego	87	"
Języka niemieckiego	153	"
Geografii	33	"
Historji	84	"
Matematyki	131	"
Historji naturalnej	105	"
Fizyki	45	"
Geometrii wykreślnej	5	"
Atlasów	6	"

Razem . . 808 egzempl.

X. Józefczyk,

zawiadowca bursy i bibl. dla ubog. uczn.

Środki naukowe.

a) Biblioteka dla nauczycieli.

W dziale religii	przybyło dzieł	—	jest obecnie dzieł	3
„ Geografii	„	11	„	67
„ Historji	„	7	„	40
„ Matematyki	„	1	„	65
„ Historji naturalnej	„	4	„	62
„ Fizyki i Chemii	„	6	„	46
„ Języka polskiego	„	5	„	60
„ „ niemieckiego	„	3	„	33
„ Pedagogii przybyło	„	4	„	15
„ Lexykonów	„	6	„	16
„ Atlasów	„	—	„	4
„ Map	„	2	„	52
„ Kaligrafii i rysunku	„	7	„	45
Programów przybyło	141	„	„	530

Biblioteka utrzymuje 5 czasopism treści naukowych.

W ciągu roku szkolnego wypożyczono nauczycielom 393 dzieł.

b) Biblioteka dla młodzieży.

Polskich książek do czytania, (między temi dzieła Anczyca, Estkowskiego, kanonika Schmidta, Vernego itp.) dzieł 283.

Niemieckich książek do czytania, (między temi zbiory Schmidta, Hoffmanna, Nieretza, Otto Spamera itp.), dzieł 527.

Od dnia 20 września 1878 do 10 czerwca 1879

wypożyczyli uczniowie klasy:

Liczba ucz.	l. wypoż.	książek	Liczba uczn.	l. wypoż.	książek		
Ia	29	29	286	Vb	45	22	233
b	31	26	309	VIa	34	12	135
IIa	36	35	395	b	34	15	208
b	37	28	406	c	38	21	141
IIIa	33	26	295	VII	46	16	86
b	35	22	252				
IVa	38	27	247		516	323	3337
b	38	16	168	w r. 1878:	604	395	3070
Va	44	28	176	1877:	710	387	4004

Miejski,
zawiaadowca biblioteki.

c) Gabinet historyi naturalnej.

A) Okazy.

Zwierząt kręgowych	jest	191
„ członkonogich	„	2308
Mięczczaków	„	869
Robaków, promieniaków i pierwoszczaków	„	125
Roślin zasuszonych	„	832
Minerałów, skał i skamielin	„	728

B) Preparaty, modele, tablice.

Preparatów mikroskopowych histologiczn.	„	28
Modelów anatomicznych gipsowych . .	„	11
„ szklanych przedstawiających po- lipy	„	10
„ kwiatów z masy papierowej . .	„	31
Tablic kolorowych do zoologii i botaniki	„	56
Modelów krystalograficznych z drzewa i szkła	„	144

Dr. Wierzejski,
zawiadowca gab. hist. nat.

d) Gabinet fizykalny

liczył przyrządów 220 i narzędzi podręcznych 11.
Przybyło nowych przyrządów 60 — razem 280.

Dr. Walczak,
zawiadowca gab. fizykalnego.

e) Gabinet chemii

posiada: Aparatów	87
Naczyń przeróżnych . .	1061
Rycin i modeli	78
Modeli fabryk	2
Minerałów	152
Przetworów chemicznych.	600

Jaworski,
zawiadowca gab. chemicznego.

f) Gabinet rysunków geometrycznych.

Modelów drutowych	25
„ drewnianych brył geometrycznych	19
„ kartonowych	51
Nabyty w r. 1877 aparat mierniczy	1
Narzędzi do rysunków na tablicy	7

Mazurkiewicz,
zawiaadowca gab. rys. geom.

g) Gabinet rysunków odręcznych.

Wzorów do rysunku przybyło tablic 82 jest razem	1000
Gipsów „ „ „ sztuk 12 „ „	102

Dembowski,
zawiaadowca gab. rys. woln.

Rok szkolny 1879/80 rozpocznie się d. 1 wześnia 1879.

Wpisy i egzamina trwać będą od 28—31 sierpnia.

Każdy nowowstępujący do zakładu wykazać się ma bezwarunkowo metryką urodzenia.

Egzamina wstępne do klasy I rozpoczną się od 1 wześnia.

